

УДК 351.851:681.518

ДОСВІД СІНГАПУРУ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Ватковська М. Г.

*Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної
освіти, проректор, к.філос.н.*

Проводиться аналіз стану розвитку електронного урядування у сфері освіти Сінгапуру. Увага акцентується на особливостях надання освітніх послуг, їх тематичній спрямованості. Наголошується на тому, що рівень розвитку електронного урядування Сінгапуру в цілому та сфері освіти зокрема, перебуває на стадії транзакційної взаємодії.

Ключові слова: механізми державного управління; електронне урядування; інформаційно-комунікаційні технології; освіта.

Проводится анализ уровня развития электронного правительства в сфере образования Сингапура. Внимание сосредоточено на особенностях предоставления образовательных услуг, их тематической направленности. Автор приходит к заключению, что уровень развития электронного правительства Сингапура в целом и сферы образования в частности, находится на стадии транзакционного взаимодействия.

Ключевые слова: механизмы государственного управления; электронное правительство; информационно-коммуникационные технологии; образование.

The analysis of the development level of e-government in education in Singapore is being made. Attention is focused on the specifics of the provision of educational services, their thematic direction. The author concludes that the development level of e-Government of Singapore in general and education in particular, is under transactional interaction.

Keywords: governance mechanisms; e-government; information and communication technologies; education.

У часи розбудови електронного урядування в Україні, коли відбуваються зміни основних принципів функціонування суспільних інститутів та публічного

управління, дуже важливим є вивчення та перейняття досвіду розвитку електронного урядування зарубіжних країн. Практика переконала, що упровадження електронного урядування веде до модернізації механізмів державного управління в цілому. Адже сучасний світ дуже швидко змінюється, відбувається модернізація форм і засобів суспільного управління, що потребує нових, модернізованих механізмів державного управління, які б «крокували в ногу з сучасністю». Технологічні можливості пішли далеко вперед від звичної практики управління, і вимагають систематизації, осмислення для вироблення стратегії системних перетворень, нових підходів до організації державного управління». Саме таким умовам найкраще відповідає електронне урядування, що є «таким способом самоорганізації державної влади, який за допомогою локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій» [1, с. 5]. Ці механізми вже апробовано багатьма зарубіжними країнами і Україна може вдало скористатися з цього досвіду.

Головною метою електронного урядування є підвищення ефективності діяльності державних органів влади на основі широкого використання новітніх інформаційних технологій. У цьому контексті слід вести мову про електронний уряд як концепцію державного управління, яка реалізується у різних його галузях.

Визначальною при цьому освітня сфера, що у сучасному інформаційному суспільстві відіграє провідну роль, адже має вирішити одне з основних державних завдань – виховати різнобічно розвинуту, соціально адаптовану особистість, що неможливо зробити без вдосконалення системи державного управління у галузі освіти України. Віртуальний простір нині є ефективним середовищем для отримання знань, пошуку потрібної інформації, що не може залишатися поза увагою управлінців. Крім того, держава не може стояти осторонь від соціальних мереж, що стрімко розвиваються та стають звичним

середовищем, де молодь не лише проводить значну частку свого вільного часу, але й отримує багато інформації з різних питань, у тому числі з освітньої галузі.

До переваг розвитку електронного урядування у сфері освіти нині належать: більша відкритість та прозорість управлінської діяльності у сфері освіти на всіх рівнях, можливість залучення громадськості до формування та реалізації державної політики у сфері освіти, а також управління окремими освітніми закладами, підвищення персональної спрямованості освітніх сервісів, підвищення поінформованості населення про послуги органів державної влади у сфері освіти.

У ході розвитку електронного урядування у різних країнах світу, склалося три основні його моделі, що отримали практичне втілення в Америці, Європі та Азії – англо-американська (США, Канада, Великобританія), континентально-європейська (більшість країн Західної, Центральної та Східної Європи), азійська (Сінгапур, Південна Корея) [2, с. 24]. У цій статті мова піде про одну з країн азійської моделі електронного урядування – Сінгапуру, яка є однією з провідних країн за темпами розвитку інформаційних технологій. «Ціль урядового плану – перетворити Сінгапур в «інтелектуальний острів», де державне управління, бізнес, освіта, наукові дослідження, дозвілля й інші сфери життєдіяльності взаємодіють на основі інформаційних технологій» [3]. Тому досвід Сінгапуру у сфері побудови та розвитку концепції електронного урядування може становити значний інтерес для України.

Проблематика електронного урядування не є новою, її дослідженню присвячено багато робіт та розробок, які відрізняються різноманітністю підходів до аналізу цього феномену.

Електронне урядування Сінгапуру, як складова системи азійської моделі електронного урядування, досліджувалося такими авторами як: М. Демкова [3], Д.В. Дубов, С.В. Дубов [4], В. Іванов [2], Н. Мажак [5], проте у цих роботах не робився акцент на електронному урядуванні у сфері освіти. Отже, підхід до аналізу досвіду упровадження електронного урядування Сінгапуру у сфері

освіти залишається не повністю висвітленим, чим і обумовлене його обрання для дослідження.

Мета статті полягає в аналізі досвіду Сінгапуру щодо впровадження електронного урядування у сфері освіти.

Азійська модель електронного урядування, невід'ємною частиною якої є Сінгапур, спирається на специфічний стиль управління, азійський тип корпоративної культури та багатoshарову систему державного управління за принципом ієрархічної піраміди [4, с. 22]. До основних переваг азійської моделі державного управління відносять «здатність забезпечувати оптимальну структуру для управління, фінансування, виходячи з єдиної політики електронного урядування» [2, с. 32].

У Сінгапурі процес створення електронного урядування розпочався в 1980 році. Сінгапурський урядовий портал [6] був створений у 1995 році. На головній сторінці електронного урядування Сінгапуру можна знайти інформацію про історію розвитку електронного урядування в країні, в якій зазначається, що сьогодні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) виступає вагомою частиною державного сектора управління та надання послуг, згідно з Генеральним планом розвитку електронного урядування на 2011 – 2015 роки (або eGov 2015). Уряд прагне перейти від підходу «Уряд до тебе» до підходу «Уряд з тобою». Мета полягає у тому, щоб сприяти більш тісній взаємодії між урядом, народом та приватним сектором.

Центральний урядовий портал дає змогу користувачам крім знаходження різноманітної урядової інформації, проводити широкий ряд операцій он-лайн з урядовими організаціями.

Серед основних стратегічних цілей розвитку електронного урядування Сінгапуру можна виділити такі:

- «1) перебудувати уряд у цифровій економіці;
- 2) надавати інтегровані електронні послуги;
- 3) бути старанним та чуйним урядом;

4) використовувати інформаційні й комунікаційні технології (ІКТ) для відкриття нових можливостей;

5) бути інноваторами за допомогою ІКТ» [4, с. 26].

Навігація в цілому побудована за принципом «подорожі по життю» увесь сервер розподілений на 7 сфер, так званих «е-міст», розташованих вздовж символічної «Сінгапурської вулиці». Ці «електронні міста» являють собою поділ на такі сфери.

1. Культура, оздоровлення та спорт – пропонує своєчасну, точну і різноманітну інформацію щодо культурних, оздоровчих та спортивних заходів та програм, а також е-послуги типу реєстрація і оплата курсів он-лайн;

2. Оборона і безпека – адмініструється Міністерством оборони і внутрішніх справ та пропонує широкий спектр е-послуг, таких як отримання дозволу на виїзд, замовлення паспорту, перегляд звітів поліції.

3. Освіта, навчання та працевлаштування. Міністерство кадрів, міністерство освіти та Національна бібліотека забезпечують інформацію, починаючи від початкової школи і закінчуючи трудовою дисципліною, а також про навчання впродовж життя і різноманітні тренінги.

4. Сім'я та громадський розвиток – пропонує всім інформацію та послуги, що стосуються сім'ї та громадського життя.

5. Здоров'я та навколишнє середовище – забезпечує низку послуг від інформації про охорону здоров'я до послуг з охорони здоров'я.

6. Житлові питання – призначений для тих, хто шукає житло, власників житла і тих, хто хоче збільшити свою власність. Тут знаходиться інформація про нерухомість, яка продається в Сінгапурі.

7. Транспорт та подорожування забезпечує інформацію як про переміщення всередині країни, так і про закордонні подорожі [5].

Також інформацію з центральної сторінки можна розподілити за наступними рубриками: інформація про електронне урядування, генеральні плани розвитку електронного урядування, про програми

електронного уряду. Стосовно програм електронного уряду, то тут можна знайти інформацію за рубрикаторами тем:

- програми для громадян;
- програми для бізнесу;
- програми для уряду.

Саме у категорії програми для громадян можна віднайти інформацію про освітянські послуги за такими темами:

- Доступ до архівних даних. Мета – доступ до архівів он-лайн (A20) дозволить користувачам легко шукати інформацію через широкий спектр пошукової системи, крім того (A20) також дозволяє віртуальним відвідувачам переглядати он-лайн виставки.

- Благодійність. Цей портал призначений для прозорості в межах благодійного сектору, а також спрямований на надання ефективних послуг для благодійних організацій чи донорів.

- Портал eCitizen, де можна віднайти різноманітну інформацію з категорії освіта. Зокрема:

- для тих, хто вступає до школи (про те, як правильно зареєструвати свою дитину при вступі до школи – інформація про вибір початкової школи, інформація про те, як вступити до вишу, коледжу);

- про те, як стати громадянином Сінгапуру;

- про нові навчальні плани та характеристики громадянської освіти;

- для тих, хто шукає роботу (можливість отримати консультацію з питань кар'єри та робочих місць, консультаційні послуги для професіоналів, менеджерів та керівників);

- про курси підвищення кваліфікації (під заголовком «якщо ви бажаєте самовдосконалюватися»);

- про те, що робити якщо ви потребуєте субсидій на навчання (інформація про можливості отримання додаткового фінансування);

Говорячи про архітектуру електронного урядування Сінгапуру, слід зазначити, що «значна кількість урядових послуг у Сінгапурі доступна через

он-лайн системи» [4, с.25-26]. З центральною урядовою сторінкою пов'язані електронні сторінки різних міністерств. Звідси можна потрапити до сторінки міністерства освіти [7].

На урядовій сторінці можна віднайти інформацію за рубриками:

1. Система освіти (інформація про систему освіти Сінгапуру);
2. Виховання студентів;
3. Дошкільна освіта, середня освіта, довузівська підготовка, вища освіта, приватна освіта, спеціальна освіта, прийом студентів, стипендії, програми.

Однак, такий принцип побудови електронного урядування створює певні непорозуміння при роботі з інформацією, зокрема певна кількість послуг є дублюючими – інформація про них є як на головній урядовій сторінці так і на сторінці певного міністерства, що, як правило, вирішують однакові задачі та оброблюють однакові дані.

На міністерській сторінці є рубрика «зв'язатися з нами», де надається інформація про режим роботи міністерства освіти Сінгапуру, гарячі телефонні лінії. Також можна скористатися формою он-лайн зворотного зв'язку через електронну пошту, подається он-лайн карта у рубриці – «як дістатися до міністерства освіти». Є можливість потрапити до діалогового вікна «запитання», де можна задати питання працівникам міністерства. У цьому контексті слід вести мову про те, що на головній сторінці урядового сайту, у категорії «програми для уряду» є платформа «Куб», що відіграє немалу роль у аспекті управління електронним урядом. «Куб» є спільною соціально-мережевою платформою для державних службовців, яка створена для того, щоб вони мали змогу обмінюватися ідеями та давати один одному відповіді на різноманітні запитання. Групи «Кубу» – це віртуальні співтовариства, що самоорганізуються, вони об'єднують співробітників, які працюють за схожими або спільними проектами.

Проведений аналіз стану розвитку електронного урядування у сфері освіти Сінгапуру дає змогу вести мову про те, що на урядових сторінках є широкий спектр інформаційних послуг, які стосуються освітньої системи цієї

країни. Тут можна знайти інформацію про різні рівні освіти, починаючи з питань підбору дитячого садочка для дитини, до інформації про стипендії, гранти, закінчуючи інформацією про курси підвищення кваліфікації та курси перепідготовки.

Таким чином, якщо вести мову про рівень розвитку електронного урядування Сінгапуру в цілому, та у сфері освіти зокрема, треба відзначити, що він перебуває на стадії транзакційної взаємодії та частково на стадії трансформації адміністративних процесів. Це означає, що значна частина взаємодії між державними інституціями та громадянами перебуває у віртуальному просторі, через який надається більша частина державних послуг. І в контексті функціонування певних програм, зі сфери «уряд для уряду», зокрема платформи «Куб» – можна вести мову про стадію трансформації адміністративних процесів, де наявна інтерактивна участь користувачів-управлінців у прийнятті рішень у різних галузях.

Проведений аналіз досвіду розвитку електронного урядування у сфері освіти Сінгапуру свідчить про те, що «надання державних послуг в електронному вигляді має беззаперечні переваги, як для громадян, так і для держави. З впровадження інформаційних технологій до сфери державних послуг знижуються витрати часу на збір документів, збільшується кількість послуг, що надаються» [8, с.13]. Електронна взаємодія в системі управління освітою відіграє одну з головних ролей, забезпечуючи відкритість та загальну доступність інформації, сприяє спрощенню процедури проходження інформаційних потоків, які інколи є міжвідомчими та дублюючими. Для України досвід Сінгапуру може бути корисним у наступних частинах. Напевно, запозичення потребує частина концепції побудови моделі електронного урядування в межах підходу «Уряд з тобою» та система зворотного зв'язку в аспекті наявності діалогового вікна запитань. Також, можна припустити, що запозиченими з моделі електронного урядування Сінгапуру можуть бути поділи програм за такими рубриками, як: програми для громадян, програми для бізнесу та програми для уряду, які забезпечують зменшення часу на пошук

потрібної користувачу інформації та демонструють широкий спектр наявних послуг для різних категорій відвідувачів. Українська модель електронного урядування може бути «архітектурно» вдосконалена за принципом «подорожі по життю», на якому базується структура головного порталу Сінгапуру. Впровадження до електронного урядування у сфері освіти України Сінгапурського поділу користувачів за категоріями отримання послуг (громадяни держави – іноземці, громадяни, які шукають інформацію з початкової, середньої або вищої школи та ін.) буде сприяти підвищенню якості надання освітніх послуг в цілому.

Подальшого дослідження потребує стан розвитку електронного урядування у сфері освіти України, його порівняння з англо-американською, азійською та континентально-європейською моделями електронного урядування у сфері освіти. Це дозволить сформулювати подальші рекомендації щодо модернізації механізмів державного управління та упровадження найкращого зарубіжного досвіду в українську практику державного управління у сфері освіти.

Література

1. Влада – бібліотека – громада: приєднаємося до електронного урядування: практичний посібник для бібліотек з надання послуг електронного урядування / Центральна бібліотека ім. М.Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва. – Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2013 . – 120с.

2. Иванов В.В. Государственное и муниципальное управление с использованием информационных технологий / В.В. Иванов, А.Н. Коробова. – М. : ИНФРА-М, 2013. – 383с.

3. Демкова М.С. Регіональний центр розвитку електронного урядування Автономної республіки Крим / М.С. Демкова; [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.znannya.org/?view=concept:364>

4. Дубов Д.В. Основи електронного урядування / Д.В.Дубов, С.В. Дубова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.